

PREVERJANJE SISTEMSKIH REŠITEV

Mrzlične priprave

Letošnji zaključni izpit uvod v poklicno maturo

Srednje tehniške oz. strokovne šole v prihodnjem šolskem letu čaka pomembna novost – poklicna matura. Zamenjala bo dozdajšnji zaključni izpit in splošno maturo. Čeprav se v šolah šele šušlja in s strahom interpretira določbe novega pravilnika, potekajo priprave s polno paro.

Na MŠZŠ so spodbudili projekt, s katerim bi radi z letošnjim zaključnim izpitom šole pripravili na poklicno maturo, kakršna jih čaka v letu 2001/02. Z njim bi javni zavodi, ki bodo bdeli nad posameznimi komponentami poklicne mature, preskusili logistiko delovanja in pravočasno pripravili vse potrebno za nemoteno delovanje, obenem pa pridobili dovolj informacij za morebitne popravke Pravilnika o poklicni maturi. V ta namen je ministrica ustanovila projektno skupino, ki jo poleg ravnateljev srednjih šol sestavljajo še predstavniki izvajalcev izobraževanja za odrasle, šolskega ministrstva, Državnega izpitnega centra, Centra za poklicno izobraževanje, Zavoda za šolstvo in Univerz v Ljubljani in Mariboru. Te dni so na šole poslali dopis, s katerim jih vabijo, da se priključijo projektu Priprava na poklicno maturo. Prijavljene šole bodo letošnji zaključni izpit izpeljale po veljavnem pravilniku o zaključnem izpitu, vendar bodo nekatere aktivnosti izvedle tako, kot predvidevajo v Pravilniku o poklicni maturi zamišljene novosti.

Eksterno preverjanje namesto internega

Prva novost bo ponudba za eksterno pripravljene izpitne naloge za pisni del izpita iz slovenščine, matematike in tujega jezika. Predmetne skupine Zavoda za šolstvo, izdatno okrepljene z učitelji iz strokovnih in tehniških šol, bodo pripravile izpitni komplet, v katerem bodo poleg nalog tudi točkovniki in navodila za ocenjevanje. Prijavljene šole bodo letos lahko namesto svojih, v domači šoli izdelanih vprašanj, izpit izvedle z enotnim kompletom, ki bo, s primerno dozo izpitne tajnosti, poslan na prijavljeno šolo dovolj zgodaj, da bo možno od projekta odstopiti, če bi učitelji presodili, da komplet presega nivo, ki so ga zagotovili v dosedanjem pouku. Šole, ki bodo izpit izpeljale s poslanim kompletom, se bodo obvezale, da bodo sporočili rezultate, ki bodo omogočili nekakšno normalizacijo ocenjevanja. Ocenjevanje bo interno, oceno za pisni del izpita pa sestavlja povprečje iz ocen dveh ločenih in neodvisnih ocenjevalcev znotraj šole, zaokroženo navzgor. Skupini za tuja jezika, angleščino in nemščino, sta sporočili, da jezika stroke v pisnem delu izpita ne bosta preverjali, bosta pa priporočili šolam, naj vprašanja za ustni del zajemajo iz življenjskih in strokovnih situacij. Učiteljem srednjih šol torej ne bo treba več sestavljati pisnih izpitnih nalog, to bo zanje letos

storila skupina učiteljev pri Zavodu za šolstvo, drugo leto pa v pravilniku predvidena Državna predmetna komisija za poklicno maturo. Predmetne skupine bodo pripravila tudi izobraževanje, ki bo potekalo v aprilu. Na njih bodo podrobneje predstavljeni izpitni katalog, zgledi nalog, točkovniki, navodila za moderacijo, način pretvarjanja točk v številčno oceno in pobude za strokovno obarvanost ustnega dela izpita, ki ostaja v pristojnosti šole. Omeniti je treba, da so v skupinah pred začetkom nastajanja nalog preučili učne načrte in kataloge znanja, po katerih danes poteka pouk v vseh vrstah tehniškega oz. strokovnega izobraževanja, in iz njih določili tisti minimalni skupni obseg, ki bi ga lahko reševali vsi vpisani dijaki, ne glede na program, brez strahu, da so poskusni zajčki. Seveda se skupine niso mogle ogniti izkušnjam splošne mature, tako konceptualnim kot logističnim, še najbolj pa so jim pomagale ugodne izkušnje predmetne skupine za matematiko, ki že devet let pripravlja neobvezno ponudbo skupnih, eksterno pripravljenih nalog za zaključni izpit. Šol, ki so že doslej sodelovale pri pripravi ali zgolj uporabile te naloge, pravzaprav ne čaka veliko novega, vsaj pri splošnih predmetih ne.

Center za poklicno izobraževanje je oblikoval enotna navodila za pripravljane izpitnih vprašanj pri strokovnih predmetih in enotna navodila za četrto izpitno enoto. Vprašanja bodo tako kot do sedaj pripravljali na šolah, novost pa je, da je možno (neobvezno) v izpitno komisijo imenovati tudi zunanje strokovnjake. Prijavljene šole bodo dobile navodila in imele bodo možnost izobraževanja. Navodila obsegajo opredelitev izpitnih ciljev, pripravo izpitnih vprašanj in ocenjevanje. Četrto izpitno enoto bodo letos dijaki opravljali tako, kot je bilo opredeljeno pri sprejemu programa. Šole, ki se bodo odzvale povabilu, bodo četrto enoto pripravile po enotnih navodilih.

Brez predmaturitetnih preskusov

Dobile bodo tudi evalvacijski vprašalnik, da bo lahko Center za poklicno izobraževanje navodila za izpeljavo prave poklicne mature v letu 2002 po potrebi spremenil.

Morda največ dela čaka Državni izpitni center (RIC), ki bo z zapleteno logistiko moral skrbeti za nemoten potek poklicne mature. Prav zato je v projektu priprave nanjo RIC-u dodeljena osrednja vloga, ki se kaže v diktiranju rokovnika in prilagajanju zmogljivostim te ustanove in njenim drugim, prav tako pomembnim nalogam, npr. splošni maturi. V letošnjem projektu bo RIC poskrbel za tisk in distribucijo izpitnih kompletov, navodil za strokovne predmete, tu se bodo zbirali podatki za analizo in končno poročilo. Na žalost zaradi pravilnika, ki je bil sprejet pozneje, kot je bilo predvideno, letos RIC ne bo mogel izpeljati tako imenovanih

predmaturitetnih preskusov, s katerimi se četrtošolci sredi marca seznanijo z obliko, težavnostjo in izvedbo izpitov, ki jih čakajo v začetku junija, ustvarjalci izpitnih pol pa dobijo dobrodošle povratne informacije za izboljšanje svojega dela.

Tudi druge institucije se pripravljajo na naloge iz svoje pristojnosti. Tako bo pri poklicni maturi treba pripraviti navodila in prilagoditve za dijake s posebnimi potrebami, upoštevati odraslost oziroma višjo starost pri odraslih maturantih, ki se šolajo v Ljudskih univerzah, pripraviti prevode (v italijanščino, madžarščino, Braillovo pisavo itd.). Del teh izzivov za 2002 bodo preskusili že letos, vseh pa ne (zaradi objektivnih in subjektivnih težav). Univerza oziroma zainteresirane fakultete bi morale pravočasno sprejeti odločitev in povedati, s katerim izpitom iz splošne mature so pripravljene dovoliti vpis "poklicnim maturantom".

Največ težav, s katerimi se je do sedaj ukvarjala projektna skupina in njene delovne skupine, ima vzrok v nekompatibilnosti obeh pravilnikov (o zaključnem izpitu in poklicni maturi).

Tako bodo morali letošnjo "pripravo" izpeljati v okvirih veljavnega pravilnika o zaključnem izpitu, čeprav nekatere določbe novega Pravilnika o poklicni maturi, ki bo veljal šele v šolskem letu 2001/2002, marsikaj določajo drugače. Skupina zaradi teh razlik noče begati niti šol niti dijakov in je uveljavila načelo, da se v vseh dvomljivih primerih upošteva rešitev, ki je ugodnejša za dijaka. Odločila se je, da bo odločitve o nekaterih še odprtih problemih sporočila naknadno, na izobraževanju učiteljev ter na regijskih srečanjih z ravnatelji in tajniki izpitnih komisij, ki bodo potekala v aprilu.

Tomaž Kranjc